

Predmet C-241/22**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 98. stavka 1.
Poslovnika suda****Datum podnošenja:**

6. travnja 2022.

Sud koji je uputio zahtjev:

Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

5. travnja 2022.

Žalitelj u kasacijskom postupku:

Advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden

Predmet glavnog postupka

Žalba za zaštitu zakonitosti koju je u kasacijskom postupku Advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden (nezavisni odvjetnik pri Vrhovnom sudu Nizozemske) podnio protiv odluke Rechtbanka Gelderland (Sud u Gelderlandu, Nizozemska) kojom je taj sud povodom tužbe Officiera van justitiae (državni odvjetnik) poništio rješenje Rechter-commissarisa (sudac istrage, Nizozemska) i kojom je odbijen zahtjev državnog odvjetnika da sudac istrage odobri zahtjev za dostavu povijesnih podataka te je prihvatio zahtjev državnog odvjetnika

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku u skladu s člankom 267. stavkom 1. točkom (b) UFEU-a koji se odnosi na područje primjene Direktive 2002/58/EZ i tumačenje pojmova „teška kaznena djela” i „teški kriminalitet” kao i mogućnost da se državnim tijelima omogući pristup podacima o prometu i podacima o lokaciji (koji nisu isključivo identifikacijski podaci)

Prethodna pitanja

1. Jesu li područjem primjene Direktive 2002/58/EZ obuhvaćeni zakonski propisi koji se odnose na odobravanje pristupa državnih tijela podacima o prometu i

podacima o lokaciji (uključujući identifikacijske podatke) u kontekstu sprječavanja, istrage, otkrivanja i progona kaznenih djela ako je riječ o odobravanju pristupa podacima koji se ne zadržavaju na temelju zakonskih mjera u smislu članka 15. stavka 1. te direktive, nego ih operatori zadržavaju na drugoj osnovi?

2. (a) Jesu li pojmovi „teška kaznena djela” i „teški kriminalitet”, koji se koriste u presudama Suda navedenima u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, autonomni pojmovi prava Unije ili je na nadležnim nacionalnim tijelima država članica da te pojmove i same pobliže definiraju?

(b) U slučaju da je riječ o autonomnim pojmovima prava Unije, na koji se način utvrđuje je li riječ o postojanju „teškog kaznenog djela” ili „teškog kriminaliteta”?

3. Je li u okviru Direktive 2002/58/EZ dopušteno odobravanje pristupa državnih tijela podacima o prometu i podacima o lokaciji (koji nisu isključivo identifikacijski podaci) u svrhu sprječavanja, istrage, otkrivanja i progona kaznenih djela ako ne postoji teško kazneno djelo, odnosno teški kriminalitet, točnije ako je posljedica odobravanja pristupa tim podacima u konkretnom slučaju, kao što se može pretpostaviti, samo neznatno zadiranje osobito u pravo na zaštitu privatnog života korisnika u smislu članka 2. točke (b) Direktive 2002/58/EZ?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama), članci 1., 2., 3., 5., 6., 9. i članak 15. stavak 1.

Direktiva 2006/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o zadržavanju podataka dobivenih ili obrađenih u vezi s pružanjem javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili javnih komunikacijskih mreža i o izmjeni Direktive 2002/58/EZ

Okvirna odluka 2002/584/PUP o Europskom uhiđbenom nalogu i postupcima predaje između država članica

Navedena sudska praksa Suda

Presuda od 2. listopada 2018., Ministerio Fiscal, C-207/16

Presuda od 2. ožujka 2021., Prokuratuur, C-746/18

Presuda od 21. prosinca 2016., Tele2 Sverige i Watson i dr., C-203/15 i C-698/15

Presuda od 6. listopada 2020., La Quadrature du Net i dr., C-511/18, C-512/18 i C-520/18

Presuda od 8. travnja 2014., Digital Rights Ireland i dr., C-293/12 i C-594/12

Presuda ESLJP-a od 4. prosinca 2015., Zakharov protiv Rusije (CE:ECHR:2015:1204JUD004714306)

Navedene nacionalne odredbe

Wetboek van Strafvordering (Zakonik o kaznenom postupku), članak 67. stavak 1., članak 126.bb, članak 126.cc stavci 1. do 3., članak 126.dd stavak 1., članci 126.n, 126.na, 126.ng, 126.ni, 126.u, 126.ua, 126.ug, 126.ui, 126.zh, 126.zi, 126.zja, 126.zo, 126.zh, 138.g, 138.h i 149.b

Besluit van 3 augustus 2004 houdende aanwijzing van de gegevens over een gebruiker en het telecommunicatie-verkeer met betrekking tot die gebruiker die van een aanbieder van een openbaar telecommunicatienetwerk of een openbare telecommunicatiedienst kunnen worden gevorderd (Uredba od 3. kolovoza 2004. o određivanju podataka o korisniku i telekomunikacijskom prometu tog korisnika koji se mogu zatražiti od operatora javnih telekomunikacijskih mreža ili javnih telekomunikacijskih usluga), članci 1. i 2.

Kratak prikaz činjenica i postupka

- 1 Dana 10. rujna 2021. državni odvjetnik zatražio je da sudac istrage odobri zahtjev za dostavu povijesnih/budućih podataka koji se odnose na korisnika komunikacijske usluge i na njegov telefonski promet s nizozemskim mobilnim telefonom u razdoblju od 9. do 12. kolovoza 2021.
- 2 Taj je zahtjev sudac istrage odbio rješenjem od 15. rujna 2021.
- 3 Dana 16. rujna 2021. državni odvjetnik podnio je tužbu Rechtbanku Gelderland (Sud u Gelderlandu).
- 4 Raadkamer van de rechtbank Gelderland (vijeće Suda u Gelderlandu, Nizozemska) potom je rješenje suca istrage poništio i prihvatio zahtjev državnog odvjetnika.

Žalbeni razlog iznesen u kasacijskom postupku

- 5 Nezavidni odvjetnik pri Hoge Raadu der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) je protiv rješenja vijeća Rechtbanka Gelderland (Sud u Gelderlandu) podnio žalbu za zaštitu zakonitosti u kasacijskom postupku. Prema njegovim navodima, žalba u kasacijskom postupku temelji se na nejasnoći koja se u praksi pojavila u pogledu uvjeta primjene u kojima državni odvjetnik može zatražiti pružanje podataka o

prometu i podataka o lokaciji korisnika usluge elektroničkih komunikacija. Pritom je osobito riječ o pitanju koji zahtjevi proizlaze iz Direktive 2002/58/EZ o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija te iz sudske prakse Suda koja se odnosi na tu direktivu.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 6 Direktivom 2002/58/EZ uređuje se pružanje i zadržavanje podataka o prometu i podataka o lokaciji kao i identifikacijskim podacima pružatelja usluga elektroničkih komunikacija. Članak 15. stavak 1. te direktive odnosi se pritom na zakonske mjere koje države članice mogu donijeti kako bi tijekom ograničenog razdoblja zadržale podatke u vezi sa sprječavanjem, istragom, otkrivanjem i progonom kaznenih dijela.
- 7 U Wetboek van Strafvordering (Zakonik o kaznenom postupku) za operatore telekomunikacijskih usluga nije predviđena opća obveza zadržavanja podataka. Odredbe koje su se odnosile na (opće) rokove zadržavanja predviđene u Telecommunicatiewetu (Zakon o telekomunikacijama) s ciljem suzbijanja kriminaliteta sudski su stavljene izvan snage jer je Direktiva o zadržavanju podataka proglašena nevaljanom (Direktiva 2006/24/EZ, presuda Digital Rights Ireland i dr., C-293/12 i C-594/12). U Wetboek van Strafvordering predviđena ovlaštenja za podnošenje zahtjeva za dostavu podataka o prometu i podataka o lokaciji kao i identifikacijskih podataka stoga se primjenjuju na podatke koji se prikupljaju i zadržavaju na osnovi koju ne čine zakonski propisi koji su stavljeni izvan snage (primjerice na ugovornoj osnovi).
- 8 S obzirom na činjenicu da su neke odredbe Telecommunicatieweta (Zakon o telekomunikacijama) stavljene izvan snage, sudu koji je uputio zahtjev važno je znati odnose li se navodi Suda u presudama Prokuratuur, C-746/18, Tele2 Sverige i Watson i dr., C-203/15 i C-698/15, La Quadrature du Net i dr., C-511/18, C-512/18 i C-520/18, kao i Ministerio Fiscal, C-207/16, o pristupu podacima o prometu i podacima o lokaciji (kao i identifikacijskim podacima) i o načelu proporcionalnosti koje je pritom potrebno poštovati, samo na podatke koji su zadržani na temelju zakonskih mjera koje je država članica donijela u skladu s člankom 15. stavkom 1. Direktive 2002/58/EZ ili i na podatke koji se zadržavaju na nekoj drugoj osnovi, primjerice ugovornoj.
- 9 S obzirom na cilj Direktive 2002/58/EZ, na tekst članka 5. te direktive iz kojeg se može izvesti da se zakonski propisi mogu odnositi i na pristup podacima o prometu, kao i navoda Suda u točki 113. presude Tele2 Sverige i Watson i dr. (C-203/15 i C-698/15), prema kojima uvjeti za pristup zadržanim podacima o prometu i podacima o lokaciji ne ovise „o doseg obveze zadržavanja podataka određene pružateljima elektroničkih komunikacijskih usluga”, sud koji je uputio zahtjev smatra da se ta sudska praksa, ako je pritom riječ o odobravanju pristupa tim podacima, primjenjuje i na podatke koji se zadržavaju na nekoj drugoj osnovi

od one na temelju zakonskih mjera u smislu članka 15. stavka 1. Direktive 2002/58/EZ.

- 10 Sud koji je uputio zahtjev svojim drugim prethodnim pitanjem u biti želi utvrditi jesu li pojmovi „teška kaznena djela” i „teški kriminalitet”, na kojima se temelji sudska praksa koja se odnosi na članak 15. stavak 1. Direktive 2002/58/EZ, autonomni pojmovi prava Unije ili je na državama članicama da te pojmove i same pobliže definiraju.
- 11 U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev ponajprije napominje da Direktiva 2002/58/EZ isključivo u članku 15. stavku 1. navodi „sprečavanja, istrage, otkrivanja i progona kaznenih djela”, a da se pritom pojam „kaznena djela” detaljnije ne konkretizira. U toj se direktivi ne spominju pojmovi „teška kaznena djela” i „teški kriminalitet” koji se koriste u sudskoj praksi Suda.
- 12 Nadalje, prema mišljenju Suda koji je uputio zahtjev, iz sudske prakse Suda koja se odnosi na odobravanje pristupa podacima o prometu i podacima o lokaciji (osobito iz presuda Tele2 Sverige i Watson i dr., Ministerio Fiscal, C-207/16, La Quadrature du Net i dr., C-511/18, C-512/18 i C-520/18 kao i Prokuratuur, C-746/18) proizlazi da je na nacionalnim sudovima da provjere poštuju li i u kojoj mjeri nacionalni propisi, među ostalim o pristupu nadležnih nacionalnih tijela zadržanim podacima, zahtjeve koji proizlaze iz članka 15. stavka 1. Direktive 2002/58/EZ. Međutim, iz sudske prakse Suda nisu razvidni kriteriji koji bi bili značajni ako bi se u konkretnom slučaju moralo odgovoriti na pitanje je li riječ o teškom kaznenom djelu ili teškom kriminalitetu. Prema shvaćanjima suda koji je uputio zahtjev, u sudskoj praksi Suda korišteni pojmovi „teška kaznena djela” i „teški kriminalitet” stoga nisu autonomni pojmovi prava Unije.
- 13 Svojim trećim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi utvrditi može li se državnim tijelima i u slučaju manje teških kaznenih djela ili manje teškog kriminalitet odobriti pristup podacima o prometu i podacima o lokaciji (koji nisu isključivo identifikacijski podaci) ako odobrenje pristupa tim podacima rezultira samo neznatnim zadiranjem osobito u pravo zaštite privatnog života korisnika.
- 14 Prema shvaćanju suda koji je uputio zahtjev, na to se pitanje o načelu proporcionalnosti s obzirom na navode iz prethodno navedene sudske prakse Suda (osobito iz presuda Ministerio Fiscal, C-207/16 i Prokuratuur, C-746/18) treba potvrdno odgovoriti. Prema shvaćanju suda koji je uputio zahtjev, na temelju tumačenja koje je Sud dao u pogledu načela proporcionalnosti smatra se da pristup državnih tijela podacima koje zadržava pružatelj telekomunikacijske usluge općenito može biti opravdan u cilju sprječavanja, istrage, otkrivanja i progona kaznenih djela ako posljedica odobravanja tog pristupa u konkretnom slučaju nije zadiranje ili ozbiljno zadiranje (osobito) u pravo na zaštitu privatnog života. Stoga se načelu proporcionalnosti u ovom slučaju ne protivi odobravanje pristupa ako je općenito riječ o kaznenom djelu, a da se to djelo pritom ne mora klasificirati „teškim” u prethodno navedenom smislu.